

ЛЕОНІД ПЛЮЩ: НОНКОНФОРМІСТ, ДОСЛІДНИК Й ДИСИДЕНТ

Шалене життя Л. Плюща відбувалося у надскладних умовах геронтократичного соціалізму. Він був, з одного боку, дослідником, але після того як довідався, що собою представляв Советський Союз, переключився на дисидентство та став нонконформістом.

Народжений 26 квітня 1939 р. у звичайній родині робітників у Нарині (Киргизстан). Зростав у неповній родині, оскільки батько, мобілізований на фронт Другої світової війни, швидко загинув. У Леоніда рано діагностували кістковий туберкульоз, родина переїхала до Одеси. Він був 4 роки прикутий до ліжка, але продовжував навчання. 1959 р. закінчив школу зі срібною медаллю та вступив до фізмату Одеського університету. Після того працював сільським вчителем. А потім вступив до механіко-математичного факультету Київського державного університету. До 1968 р. працював в Інституті кібернетики Академії наук УРСР на посаді інженера-математика у Лабораторії математичних методів у біології та медицини. Начебто цілком прозаїчне життя, яке проживали десятки тисяч людей в СРСР, він міг би прожити й далі спокійне життя! «Оголене, ув'язнене сумління не дозволяє людині пристосуватися до оточення або сховатися за хитрою ідеологією, яка заслонює муки ближнього».

Однак вже з початку 1960-х рр. Л. Плющ бере активну участь у громадсько-політичному житті держави, приєднуючись до руху шестидесятників. Він починає їздити до Москви й виконувати функції «зв'язкового». У Москві уперше, завдяки йому довідалися, що відбувається у Києві, і, навпаки, до Києва прибували свіжі новини з Москви, які розповсюджувалися по всій Україні.

1964 р., після усунення М. Хрущова, Л. Плющ пише листа в ЦК КПСС, де висловлює свої погляди на демократизацію в СРСР. З 1966 р. починає писати статті для самвидаву. Це були статті про природу советської держави, її ідеологію та з національних проблем в СРСР. Він, як і багато хто з дисидентів його покоління, був за переконаннями марксистом і вірив у «соціалізм з людським обличчям».

У 1969 р. Л. Плющ став учасником ініціативної групи по створенню Комітету захисту прав людини в СРСР. У січні 1972 р. було арештовано іноземця Я. Добуша, з ним швидко пов'язали українських дисидентів, у тому числі і Л. Плюща. Більшість з арештованих отримали реальні

терміни ув'язнення. Але ж в арсеналі репресій комуністичної влади були й такі підступні методи як запроторення дисидентів до спеціалізованих психіатричних лікарень. Саме така доля спіткала й Л. Плюща.

Перебуваючи в ув'язненні науковець продовжував працювати, наскільки йому дозволяли умови. Після проходження трьох спеціалізованих медичних комісій, 1973 р. його було відправлено до Дніпропетровської спеціалізованої психіатричної лікарні. Цьому періоду свого життя Л. Плющ присвятив такі рядки: «Отак минали дні, крики й допити лікарів, жарти й побиття санітарами, стогони болю або розпачу, блатні пісні, суперечки і лайки про спорт, прилюдний онанізм, пожирання калу в убиральні й пошуки недокурків серед уживаного туалетного паперу». Коли в серпні 1973 р. дружина дістала дозвіл на побачення з ним, то він її не впізнав, настільки була розгойдана його психіка «лікарями»! «З кожним днем Льоні було все гірше і гірше. Від галоперідолу тіло його напухло до неймовірних розмірів. Млявий і апатичний він ледве розмовляв на побаченнях».

Однак Л. Плющу пощастило: на його захист виступила світова наукова громадськість й, навіть, комуністична партія Франції. 1976 р. Л. Плющу з родиною дозволили емігрувати закордон. У Франції Л. Плющ продовжив свою опозиційну діяльність: наприкінці 1970-х рр. він очолює Закордонне представництво Української Гельсінської Групи в Європі. У вступі до своєї книги «У карнавалі історії» Л. Плющ пише: «можливість бачити світ своїми очима – це одна з найважливіших свобод для кожної нації». А ще, у тому ж вступі, він називає Росію мачухою. (Що через майже 50 років виліється у повномасштабну війну.) Відтепер українці мали реальну можливість інформувати світову громадськість про те, що відбувається в СРСР.

Наукова зацікавленість Л. Плюща на час перебування в еміграції спрямовується на діяльність та творчість М. Хвильового. У подальшому це виливається у кремезну монографію під назвою «Його таємниця, або «прекрасна ложа» Хвильового». Розвиваючи на далі свої думки, Л. Плющ стверджує, що «вийшла з Фітільова чудова українська література Хвильового».

На жаль, ця талановита особистість, обдарована й геніальна, закінчила своє життя у 2015 р. Він був захоплений антропософією, яку й до сьогодні більшість з учених не вважає наукою.